

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Teresa Rak (spr.) SSA Jerzy Bess
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa W. K. (1), Z. K. (1), B. N. (1)

i M. G. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S.A.

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 12 maja 2016 r. sygn. akt I C 544/14

1. oddala apelacje;

2. tytułem kosztów postępowania apelacyjnego zasądza na rzecz strony pozwanej: od powoda W. K. (1) kwotę 5 400zł (pięć tysięcy czterysta złotych), od powódki Z. K. (1) kwotę 3 600zł (trzy tysiące sześćset złotych) oraz od powódek B. N. (1) i M. G. (1) kwoty po 4 200zł (cztery tysiące dwieście złotych).

SSA Teresa Rak SSA Andrzej Struzik SSA Jerzy Bess

Sygn. akt I ACa 1553/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 marca 2014 roku, skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) S.A z siedzibą w W., powodowie: W. K. (1), Z. K. (1), B. K. (obecnie N.), M. G. (2) domagali się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwot: 140.000 złotych na rzecz powoda oraz po 95.000 złotych na rzecz powódek, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią L. K. (1). Powodowie zażądali także odsetek ustawowych od wskazanych kwot, naliczanych od dnia 18 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty. Powód W. K. domagał się nadto zasądzenia na swoją rzecz kwoty 2.400 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu zmarłej, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2011 roku.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Wyrokiem z dnia 12 maja 2016 roku, sygn. akt I C 544/14 Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od strony pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda W. K. (1) kwotę 37.000 zł (trzydzieści siedem tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi:

- od kwoty 35.000 zł (trzydzieści pięć tysięcy złotych) od dnia 18 kwietnia 2011 r., w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie - do dnia zapłaty,

- od kwoty 2.000 zł (dwa tysiące złotych) od dnia 29 czerwca 2014 r., w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie - do dnia zapłaty,

oddalając jego powództwo w pozostałej części. Sąd okręgowy zasądził także od strony pozwanej: na rzecz powódki Z. K. (1) kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18 kwietnia 2011 r., w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie - do dnia zapłaty, na rzecz powódki B. N. (1) - kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18 kwietnia 2011 r., w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie - do dnia zapłaty, na rzecz powódki M. G. (1) kwotę 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18 kwietnia 2011 r., w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie - do dnia zapłaty. W pozostałej części powództwa Z. K. (1), B. N. (1) oraz M. G. (2) zostały oddalone.

Sąd Okręgowy wzajemnie zniósł koszty procesu pomiędzy każdym z powodów a stroną pozwaną, nie obciążając jednocześnie stron kosztami postępowania na rzecz Skarbu Państwa.

Sąd Okręgowy w Krakowie wskazał, że bezspornym w sprawie było, iż w dniu 21 czerwca 2010 roku w K. L. K. (1) poniosła śmierć w wyniku wypadku komunikacyjnego, którego sprawca, skazany prawomocnym wyrokiem karnym, był ubezpieczony u strony pozwanej. Powód W. K. (1) był synem zmarłej, a powódki jej wnuczkami. W dniu 13 marca 2013 r. Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. przyznała powodom, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną śmiercią L. K. (1) kwotę 10.000,00 zł dla powoda W. K. (1) oraz po 5.000,00 zł dla każdej z powódek.

Ponadto Sąd ustalił także, że powodowie mieli bardzo dobre relacje ze zmarłą L. K. (1). Powód W. K. był zżyty z matką, konsultował z nią swoje plany i korzystał z jej pomocy (także finansowej), choć z uwagi na odległość dzielącą ich miejsca zamieszkania, widywali się najwyżej kilka razy do roku. Matka była dla niego autorytetem, miała pełny wgląd w jego życie. Po jej śmierci doznał silnego szoku, załamał się, wrócił do nałogu tytoniowego. Spadł na niego również obowiązek opieki nad ojcem, który także został poszkodowany w wypadku, w którym zginęła L. K. (1). Pomimo złego samopoczucia psychicznego powód nie korzystał z opieki psychiatry ani psychologa. Szukał pomocy duszpasterskiej.

Również powódki utrzymywały ze zmarłą bliskie kontakty, odwiedzały ją i jej męża w każde wakacje, często kontaktowały się z nią telefonicznie, konsultując swoje plany i pomysły. Zmarła była ich jedyną babcią, bowiem babcia macierzysta powódek zmarła wcześniej. L. K. (1) przez okres około 18 miesięcy opiekowała się M. G. (1) i B. N. (1), gdy te były jeszcze dziećmi i wraz z rodzicami przebywały za granicą, a ich rodzice byli zajęci pracą. Relacje powódek

z babcią były ciepłe i serdeczne. Powódki M. G. (2) i B. N. (1) w dniu śmierci L. K. były osobami dorosłymi, zakładały własne rodziny. Z. K. (2) natomiast szczególnie silnie przeżyła utratę babci. Jej przeżycia dodatkowo pogłębił san, w jakim znajdował się jej ojciec- W. K. (1). Ze względu na młody wiek Z. K. (1) trudno było zrozumieć, co się stało i odnaleźć się w nowej sytuacji rodzinnej.

Wypadek nie zachwiał życiem powódek w stopniu uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie. Nie ma podstaw do uznania, że śmierć matki i babci spowodowała dla stanu psychicznego powodów trwale skutki cięższe niż bywa to zwykle po stracie osoby bliskiej. Sytuacja psychologiczna i proces przeżywania żałoby u powodów różniły się- W. K. (1) i Z. K. (1) przeżywali przedłużoną żałobę, a przeżywanie to było bardziej nasilone niż typowy przebieg żałoby, zaś w przypadku powoda przybrało to postać depresji reaktywnej, o znacznym nasileniu objawów, co trwało przez okres około 2 lat po śmierci L. K. (1). W tym okresie nie był w stanie funkcjonować prawidłowo w rodzinie i społeczeństwie. W obecnym życiu powodów nie ujawniają się już skutki tej sytuacji. Powodowie nie wykazują zaburzeń emocjonalnych i zakłócenia stanu psychicznego związanego z przeżytą stratą.

Nadto Sąd ustalił, że bezpośrednio w dacie wypadku powód pracował w B. i dowiedziawszy się o zdarzeniu przyjechał stamtąd autokarem bezpośrednio do K.. Koszty dojazdu do K. poniosły też pozostałe powódki i ich rodziny, a także żona powoda. W. K. (3) był zmuszony zakupić także dla swojej najbliższej rodziny (to jest żony i powódek) stosowną odzież żałobną.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Krakowie uznał powództwo za częściowo usprawiedliwione, przyznając powodom- W. K. (1) kwotę 37.000 złotych (w tym 2.000 złotych tytułem poniesionych kosztów związanych z pogrzebem), Z. K. (1)- 20.000 złotych, B. N. (1) i M. G. (2)- po 15.000 złotych. W pozostałym zakresie Sąd uznał żądania powodów za zbyt wygórowane.

W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd okręgowy wskazał, że powodowie i zmarła nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego, choć byli zgraną, zżytą rodziną. Zmarła była ważnym członkiem tej rodziny. Jednakże L. K. (1) w dacie śmierci była osobą w podeszłym już wieku, mieszkającą w znacznej odległości od powodów, nie uczestniczyła w ich codziennym życiu, nie była też wobec żadnego z powodów jedyną najbliższą osobą- powodowie nie zostali osamotnieni, mieli swoje rodziny, bądź byli na etapie ich zakładania. Sąd zważył, że utrata rodzica przez W. K. (1) dotknęła go, gdy był już dojrzałym mężczyzną i nie stanowiła tym samym krzywdy tak dramatycznej, jak w przypadku dzieci. Relacje powódek z babcią Sąd ocenił jako silne i ciepłe ale jednocześnie zważył, że relacje z dziadkami nie są tak istotne w życiu człowieka, jak chociażby relacje z rodzicami. Sąd wskazał, że powodowie nadal, pomimo śmierci L. K. (1) tworzą prawidłowo funkcjonującą rodzinę. Powodowie nie byli świadkami wypadku, co ma również wpływ na ocenę rozmiaru doznanej krzywdy. Sąd wskazał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy powadzi jednak do wniosku, że cierpienia wywołane śmiercią L. K. (1) były na tyle silne, że uzasadniają zasądzenie na ich rzecz kwot wyższych niż uzyskanych w postępowaniu likwidacyjnym. Śmierć L. K. była nagła i nieoczekiwana. Wywołała u powoda silną reakcję w postaci depresji reaktywnej, która ważyła na jego życiu przez okres około dwóch lat. Natomiast powódki M. G. i B. N. przeżyły wstrząs związany z nieoczekiwaną wiadomością o śmierci babci. Ich stopień przeżywania żałoby i doznanych cierpień Sąd ocenił na podobny, dlatego też zasądził na ich rzecz jednakowej wysokości zadośćuczynienie. Sąd podkreślił, że przeżywanie żałoby nie wpłynęło szczególnie negatywnie na funkcjonowanie społeczne powódek, a okres przeżywania żałoby przebiegał w ich wypadku w sposób typowy, choć niewątpliwie powódki wiązała ze zmarłą bliska więź. Jednocześnie odmiennie Sąd ocenił sytuację powódki Z. K. (1), wskazując, że silniej niż jej siostry przeżywała śmierć babci, a to z uwagi na jej młody wiek oraz sytuację rodzinną- w tym przede wszystkim brak należytego wsparcia ze strony rodziców, w szczególności ojca pogrążonego we własnej żałobie.

Sąd, w oparciu o art. 322 kpc, wobec braku dowodów jednoznacznie wskazujących na wysokość poniesionych przez W. K. kosztów związanych z pogrzebem ustalił kwotę należnego odszkodowania na 2.000 złotych, bowiem przyjął, że poniesienie kosztów związanych z organizacją i udziałem powodów w pogrzebie L. K. (1) nie budzi wątpliwości. Sąd nie uwzględnił jednakże żądania W. K. w zakresie, w jakim obejmowało ono koszty wyżywienia podczas pobytu w K., uznał bowiem, że nie są to koszty związane z pogrzebem zmarłej.

W przedmiocie żądania odsetek Sąd orzekł na podstawie art. 817 § 1 k.c. i art. 481 § 1 i 2 k.c. stwierdzając, że należały się one powodom zgodnie z ich żądaniem, od dnia 18 kwietnia 2011 r. gdyż miesiąc wcześniej doszło do zgłoszenia szkody przez powodów, które zawierało żądanie zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego. Sąd zważył, że zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia ma charakter bezterminowy, a o jego przekształceniu w zobowiązanie terminowe decyduje wierzyciel przez wezwanie do wykonania. Ustalenie wysokości należnego świadczenia było, zdaniem Sądu, możliwe do ustalenia w dacie zgłoszenia szkody.

Od powyższego wyroku apelację złożyły obie strony.

Strona powodowa zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w zakresie pkt II, II, V, VI, VIII, IX, XI, XII, to jest w zakresie, w jakim oddalono powództwo W. K. co do kwoty 105.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty, a także w zakresie w jakim oddalono powództwo Z. K. (1) co do kwoty 75.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty, w zakresie w jakim oddalono powództwo B. N. (1) co do kwoty 80.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty oraz w zakresie w jakim oddalono powództwo M. G. (2) co do kwoty 80.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 211 roku do dnia zapłaty.

Skarżący zarzucili naruszenie prawa materialnego, to jest przepisu art. 446 § 4 kc poprzez jego niewłaściwą wykładnię, skutkującą przyjęciem, że zasądzone na rzecz powodów kwoty są adekwatne do rozmiaru krzywdy powodów, co jest sprzeczne z wykładnią tego przepisu, a także okolicznościami sprawy, znajdującymi potwierdzenie w poczynionych przez sąd ustaleniach faktycznych, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 100 kpc w zw z art. 98 kpc poprzez niezasądzenie na rzecz powodów zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości liczonej od uwzględnionej części powództwa, w sytuacji, gdy powództwo co do zasady było usprawiedliwione, a wysokość roszczenia zależała wyłącznie od oceny sądu.

Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądań zgłoszonych w pozwie w całości oraz zasądzenie na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji powodowie wskazali, że miarkowanie zadośćuczynienia w odniesieniu do aktualnych warunków i stopy życiowej społeczeństwa, jak tego dokonał Sąd Okręgowy stanowi całkowite zdeprecjonowanie życia ludzkiego i krzywdy powodów. Zasądzone przez Sąd tytułem zadośćuczynienia kwoty są rażąco niskie. Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym, Sąd pominął niektóre kryteria istotne dla ustalenia wysokości należnego zadośćuczynienia bądź nie przydał im odpowiedniej wagi. Krzywda powodów jest znaczna, natomiast kwota zasądzanego zadośćuczynienia jest rażąco zaniżona.

Apelacja strony pozwanej dotyczyła wyroku w części zasądzonej świadczenie na rzecz powodów, a także w zakresie punktów obejmujących wzajemne zniesienie kosztów procesu pomiędzy stronami.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono obrazę przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, to jest art. 233 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, skutkujące zasądzeniem rażąco wygórowanych kwot zadośćuczynienia, nieuzasadnionych w okolicznościach niniejszej sprawy oraz art. 100 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie. Nadto w apelacji powołano także zarzut naruszenia prawa materialnego, to jest art. 446 §4 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie rażąco wysokich kwot zadośćuczynienia oraz art. 481 § 1 kc poprzez przyjęcie, że odsetki od przyznanej kwoty liczy się od terminu wcześniejszego aniżeli dzień wyrokowania. Strona pozwana wniosła o zmianę przedmiotowego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, a także o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania przed sądem II instancji.

W uzasadnieniu wskazano, że Sąd arbitralnie i dowolnie przyjął wysokość przyznanego stronie powodowej zadośćuczynienia. Przeprowadzony w sprawie dowód z opinii biegłych wykluczył, by żałoba po śmierci zmarłej L. K. (1) cechowała się jakimikolwiek szczególnymi cechami czy natężeniem w stosunku do ogólnego sposobu

przeżywania takiej sytuacji. W opiniach biegłych wskazano, że żałoba nie pozostawiła trwałych śladów w psychice powodów. Powodowie nie zostali osamotnieni, troje z nich w dacie śmierci zmarłej było już osobami dorosłymi, posiadającymi własne rodziny. Wszyscy mieszkali w znacznej odległości od zmarłej. Sąd naruszył art. 446 §4 kc, bowiem przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym przydał zbyt dużą wagę odczuwanym przez powodów cierpieniom- odczuwanie żalu i smutku w okresie żałoby jest bowiem sytuacją niewątpliwie trudną, ale normalną. Sytuacja życiowa powodów nie uległa po śmierci zmarłej znaczącej zmianie. Śmierć babci i matki stanowiła dla nich zdarzenie przykre, ale nie traumatyczne.

W zakresie zarzutu dotyczącego naruszenia art. 481 kc skarżący wskazał natomiast, że to sąd przyznaje zadośćuczynienie, a wyrok w tym zakresie jest konstytutywny, wobec czego odsetki powinny zostać przyznane od daty wyrokowania. Ponadto podkreślono, że sąd nieprawidłowo nie zastosował reguły stosunkowego rozdzielnia kosztów, podczas, gdy porównanie żądań zgłoszonych z zasądzonymi prowadzi do wniosku, że powodowie przegrali sprawę w 70 % (W. K.), 84% (B. N., M. G.) oraz 79 % (Z. K.). Różnica jest więc rażąca i nie można uznać by powodowie ulegli jedynie w nieznaczącej części swojego żądania, co jest niezbędne dla zastosowania art. 100 kpc.

W odpowiedzi na apelację obie strony wniosły o oddalenie apelacji przeciwnika. Stanowisko to zostało następnie podtrzymane przez strony w toku rozprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Obie apelacje były nieuzasadnione i zasługiwały na oddalenie.

Ponieważ ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego nie były przez strony kwestionowane, a nadto znajdują oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym sprawy, Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Wobec częściowej zbieżności zarzutów obu apelacji, zostaną one omówione łącznie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia prawa procesowego, sformułowanego przez stronę pozwaną, a to naruszenia art. 233 k.p.c. wskazać należy, że zarzut ten w ocenie Sądu Apelacyjnego nie znajduje uzasadnienia w realiach niniejszej sprawy i pozostaje jedynie polemiką z poczynioną przez Sąd Okręgowy swobodną oceną dowodów. Przypomnieć należy, że zarzut naruszenia art. 233 kpc mógłby okazać się zasadny jedynie, gdyby skarżącemu udało się wykazać, że rozumowanie Sądu obarczone jest wadami, jest nielogiczne czy wewnętrznie sprzeczne.

Tymczasem sytuacja taka nie miała w niniejszej sprawie miejsca. Sąd należycie bowiem ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, który nie był w toku postępowania przed Sądem I instancji kwestionowany przez strony. Wbrew przekonaniu skarżącego, Sąd nie ustalił przy tym, iż żałoba nie miała żadnych ponadprzeciętnych skutków dla powodów, a jedynie, że w życiu powodów nie wystąpiły żadne trwałe skutki przeżywanej żałoby, co jednak nie jest sprzeczne z uznaniem, że żałoba ta była szczególnie bolesna, bowiem zmarła była osoba bliska powodom, żytą z nimi, zaangażowaną w ich bieżące sprawy pomimo dzielącej ich odległości.

Na marginesie wskazać należy, że aby zarzut naruszenia przepisów postępowania mógł zostać uwzględniony, koniecznym jest wskazanie jego wpływu na treść zapadłego w sprawie orzeczenia. Oznacza to, że w przypadku zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów należałoby wykazać, że sytuacja ta przełożyła się następnie na dokonane w sprawie ustalenia faktyczne i w efekcie na treść wydanego rozstrzygnięcia. Tymczasem żadna ze stron niniejszego postępowania nie kwestionowała poczynionych przez Sąd okręgowy ustaleń faktycznych, a wręcz obie strony przyznały, że ustalenia te są prawidłowe i trafne. Poczyniona przez Sąd ocena dowodów doprowadziła zatem do prawidłowych ustaleń faktycznych.

Postawiony przez stronę pozwaną zarzut jawi się zatem jako całkowicie gołosłowny.

Przechodząc natomiast do sformułowanego przez obie strony zarzutu naruszenia prawa materialnego w postaci art. 446 § 3 k.c., którego obie strony upatrywały w niewłaściwym określeniu wysokości zasądanego zadośćuczynienia,

wskazać należy, że ocena kryteriów decydujących o wysokości zadośćuczynienia zależy od okoliczności konkretnej sprawy. W każdej sprawie występują szczególne właściwe dla niej okoliczności faktyczne, które mają doniosłe znaczenie dla określenia wysokości zadośćuczynienia. Nie jest zatem zasadne porównywanie zasądzonego w danej sprawie zadośćuczynienia, z inną, choćby pozornie podobną sprawą i czynienie zarzutu, iż uzyskane zadośćuczynienie odbiega kwotowo od tego, które przyjęto w innym stanie faktycznym. Konfrontacja taka może dać jedynie orientacyjne wskazówki ustalenia poziomu odpowiedniego zadośćuczynienia. Ze swej natury krzywda doznana przez konkretną jednostkę w danym przypadku jest niewymierna. Przyznane zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną, jednakże nie może być wygórowane. Powinno odnosić się także do ogólnego aktualnego poziomu życia całego społeczeństwa, bowiem nie może prowadzić ani do niezasadnego wzbogacenia osoby uprawnionej, ani też (choć kryterium to ma znaczenie niejako drugorzędne) nadmiernego zubożenia osoby obowiązanej.

Ustawodawca mając na względzie niemożność ustalenia sztywnych kryteriów, jakie należy zastosować aby przełożyć krzywdę ludzką na substrat ściśle materialny, jakim jest zadośćuczynienie, pozostawił ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia” swobodnemu uznaniu sędziowskiemu. W postępowaniu odwoławczym zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób rażący narusza zasady jego ustalenia, a zatem wtedy, kiedy ustalona kwota w sposób oczywisty i znaczący odbiega od kwoty słusznej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji przyznał powodowi zadośćuczynienie, które nie jest ani znacząco wygórowane, ani też znacząco zaniżone. Sąd ten szczegółowo wskazał, jakie kryteria wziął pod uwagę. Przedstawionym w uzasadnieniu wyroku poglądom na wartość poszczególnych kryteriów nie można zarzucić dowolności. Ustalając zadośćuczynienie Sąd wziął także pod uwagę dotychczas wypłacone przez stronę pozwaną na rzecz powodów kwoty. Prawdłowo wskazał przy tym, iż powodowie, pomimo tragicznej śmierci L. K. (1), nadal stanowią poprawnie funkcjonującą rodzinę. Śmierć L. K., pomimo iż była wydarzeniem niekwestionowanie bolesnym dla powodów, to jednak nie pozostawiła ich w sytuacji szczególnie traumatycznej. Z drugiej strony uwzględniono także i szczególne następstwa tego wydarzenia w sferze psychiki powoda W. K., w postaci zachorowania przez niego na depresję, co przez blisko dwa lata wpływało na jego funkcjonowanie społeczne. Sąd prawidłowo przeprowadził także dyferencjację krzywdy W. K., która niewątpliwie, z racji relacji i więzów łączących go ze zmarłą, a także z uwagi na następstwa w sferze zdrowia psychicznego była największa oraz wielkość krzywdy powódek, która była mniejsza, w szczególności w stosunku do M. G. (2) oraz B. N. (1), które w okresie śmierci babci zakładały nowe rodziny, miały wsparcie osób im najbliższych. Śmierć babci nie wpłynęła znacząco na ich funkcjonowanie. Nieco większą była natomiast krzywda Z. K., która będąc małą dziewczynką, nie umiała odnaleźć się w całkowicie nowej dla siebie sytuacji, będąc jednocześnie pozbawiona wsparcia ojca, który pogrążony był w swojej własnej żałobie, a nadto musiał większą część uwagi poświęcić swojemu poszkodowanemu w wypadku ojcu. Przyznane kwoty zadośćuczynienia uwzględniają przy tym szczególnie bliski stosunek zmarłej z rodziną powodów, jej zaangażowanie w życie rodziny, nagłość i nieoczekiwanie wiadomości o jej śmierci.

Przyznane kwoty nie odbiegają także w sposób znaczący od kwot przeciętnie przyznawanych w podobnych sprawach. Tym samym przyznane kwoty zadośćuczynienia nie są ani wygórowane, ani też znacząco zaniżone, nie można zatem mówić by były w sposób rażący i oczywisty nieadekwatne. Zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 446 § 4 k.c. przedstawiony w obu apelacjach pozostaje zatem niezasadny.

Również zarzut strony pozwanej odnośnie błędnego zastosowania art. 481 § 1 k.c. nie znajduje uzasadnienia. Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie w pełni podziela bowiem stanowisko przedstawione w tej kwestii przez Sąd Okręgowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego twierdzenie, że wyrok zasądzający zadośćuczynienie jest w swym charakterze wyrokiem konstytutywnym, jest błędne. Powstanie roszczenia o zapłatę odpowiedniej kwoty tytułem zadośćuczynienia nie jest bowiem zależne od wydania w tej mierze zasądzającego wyroku. Stanowisku temu nie przeczy okoliczność, że zadośćuczynienie to może być przez sąd zasądzone w wysokości, którą sąd, w oparciu o swoje uznanie uznana za odpowiednią. Zważyć bowiem należy, że powstanie tego roszczenia zależne jest od wystąpienia wskazanych ustawą przesłanek. Zobowiązanie do zapłaty stosownej sumy tytułem zadośćuczynienia ma charakter bezterminowy, natomiast po dokonaniu przez wierzyciela wezwaniu do jego spełnienia przekształca się w

zobowiązanie terminowe. W sprawach, w których dłużnikiem pozostaje ubezpieczyciel, ustawodawca przyznał okres 30 dni na przeprowadzenie pełnego i rzetelnego postępowania likwidacyjnego oraz wypłacenie świadczenia. Skoro, jak ustalił Sąd I instancji, ubezpieczyciel po upływie wzmiankowanego okresu dysponował wszelkimi informacjami i dowodami przedłożonymi przez powodów, to jako profesjonalista winien prawidłowo ustalić wysokość należnego powodom świadczenia. Dlatego też zasadnym było stwierdzenie Sądu I instancji, iż odsetki należały się od 1 dnia po upływie określonego ustawą terminu, to jest od 18 kwietnia 2011 roku.

Bezzasadny jest także, sformułowany przez obie strony, zarzut naruszenia przepisów dotyczących kosztów procesu. Zgodnie z art. 100 kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Sąd I instancji uznał, że żądania stron zostały częściowo uwzględnione, wobec czego zastosował regułę, o jakiej mowa w pierwszej części powołanego przepisu i wzajemnie zniósł koszty procesu pomiędzy stronami. Zauważyć przy należy, że zastosowanie art. 100 kpc nie polega jedynie na porównaniu ostatecznego wyniku sprawy z pierwotnie zgłoszonym żądaniem. Podlega ono bowiem dyskrecjonalnej władzy sędziowskiej (tak też: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2012 roku, sygn. IV CZ 4/12). Decyzja, czy w wypadku uwzględnienia powództwa tylko w pewnej części koszty procesu powinny być wzajemnie zniesione, czy też stosunkowo rozdzielone, powinna być zawsze oparta na zasadzie słuszności. Sąd Okręgowy, stosując omawianą instytucję doszedł do przekonania, iż słusznym jest wzajemne zniesienie kosztów postępowania, bowiem żądanie pozwu zostało uwzględnione co do zasady, natomiast sama wysokość zasądzonych ostatecznie kwot zależała w dużej mierze od uznania Sądu. Sąd Okręgowy prawidłowo oparł się na przekonaniu, iż powodowie, wnosząc żądanie mogli pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu o słuszności zgłaszanych przez siebie żądań w kontekście ich wysokości. Ocenę tę Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

Z przytoczonych wyżej względów Sąd Apelacyjny oddalił obie jako bezzasadne, na zasadzie art. 385 kpc.

Kosztami postępowania apelacyjnego obciążono stronę powodową na podstawie art. 98 § 1 kpc w związku z art. 391 § 1 kpc, uznając, że w postępowaniu przed Sądem II instancji brak już przesłanek dla wzajemnego znoszenia kosztów postępowania. Ponieważ apelacje powodów były apelacjami dalej idącymi, a przy tym okazały się bezzasadne, należało uznać, że strona powodowa przegrała w postępowaniu odwoławczym. Stąd, zgodnie z ogólną regułą odpowiedzialności za wynik procesu, należało od powodów na rzecz strony pozwanej zasądzić podane w punkcie II wyroku kwoty, obliczone zgodnie z § 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1804).

SSA Teresa Rak SSA Andrzej Struzik SSA Jerzy Bess